

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONSTITUCIJOS KOMISIJA

2019 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

Lietuvos Respublikos Seimo Konstitucijos komisija (toliau – Komisija) yra nuolatinė komisija, sudaryta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. lapkričio 22 d. nutarimu Nr. XIII-29 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo Konstitucijos komisijos sudarymo“.

Komisijos pirmininkas ir pirmininko pavaduotojas patvirtinti Seimo 2016 m. lapkričio 24 d. nutarimu Nr. XIII-54 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo komisijų pirmininkų ir jų pavaduotojų patvirtinimo“.

2019 m. Komisiją sudarė aštuoni nariai:

Petras Valiūnas – Komisijos pirmininkas,

Rimas Andrikis – Komisijos pirmininko pavaduotojas,

Audronius Ažubalis – Komisijos narys,

Juozas Bernatoniš – Komisijos narys,

Darius Kaminskas – Komisijos narys,

Julius Sabatauskas – Komisijos narys,

Stasys Šedbaras – Komisijos narys,

Agnė Širinskienė – Komisijos narė.

Komisijai talkino Seimo kanceliarijos patarėja Vilma Kaminskienė (iki 2019 m. spalio 16 d.), Seimo kanceliarijos patarėja Rasa Griciūtė (nuo 2019 m. spalio 17 d.).

Komisija savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos Seimo statutu, Lietuvos Respublikos įstatymais, Konstitucijos komisijos darbo tvarkos taisyklėmis, patvirtintomis Komisijos 2013 m. spalio 16 d. posėdyje, kitais teisės aktais.

Komisijos veiklos pagrindinis uždavinys – svarstyti Seimui pateiktus Lietuvos Respublikos Konstitucijos, konstitucinių įstatymų ir juos lydinčiųjų įstatymų pakeitimo, papildymo ir pripažinimo netekusiais galios įstatymų projektus, teikti išvadas dėl šių teisės aktų projektų.

Komisija 2019 m. gavo 47 raštus ir kreipimus iš juridinių ir fizinių asmenų, parengė 30 iniciatyvinių ir atsakomųjų raštų Lietuvos institucijoms ir fiziniams asmenims.

Komisija 2019 m. surengė tris posėdžius, kurių metu svarstė teisės aktų projektus ir kitus klausimus, susijusius su Komisijos veikla. Informacija apie Komisijos posėdžius skelbta Seimo interneto svetainėje.

Svarstyti teisės aktų projektai

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 48 ir 109 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-3273 apsvarstytas Komisijos 2019 m. birželio 12 d. posėdyje, kuriame taip pat dalyvavo Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Nacionalinės teismų administracijos, Lietuvos teisės instituto, Mykolo Romerio universiteto, Seimo kanceliarijos Teisės departamento atstovai. Įstatymo projektu Nr. XIIIIP-3273 siūloma Konstitucijos 109 straipsnyje nustatyti, kad įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka kartu su teisėjais bylas nagrinėtų ir sprendimus priimtų ir Lietuvos Respublikos piliečiai, davę tarėjo priesaiką. Tokia Konstitucijos nuostata reikštų įstatymų leidėjo pareigą priimti naują ar pakeisti galiojančius įstatymus ir nustatyti atvejus bei tvarką, kada kartu su teisėjais bylas nagrinėtų ir visuomenės atstovai – Lietuvos Respublikos piliečiai, davę tarėjo priesaiką, ir pareigą įstatymo lygmeniu įtvirtinti tokį teisinį reguliavimą, pagal kurį tarėjai turėtų sprendžiamąjį (o ne patariamąjį) balsą – t. y. kartu su teisėjais priimtų sprendimus nagrinėjamose bylose. Be to, atsižvelgiant į tai, kad pagal Konstitucijos 112 straipsnio 6 dalį asmuo, paskirtas teisėju, turi prisiekti, siūloma analogiškai numatyti ir tarėjo priesaikos reikalavimą. Taip pat įstatymo projektu siūloma Konstitucijos 48 straipsnyje nustatyti, kad piliečių veikla vykdant tarėjų pareigas būtų nelaikoma priverčiamuoju darbu. Ši nuostata sudarytų teisinės prielaidas kviesti visuomenės atstovus atlikti tarėjo pareigas ir užkirstų kelią galimiems ginčams, ar tokios pilietinės pareigos atlikimas nelaikytinas priverčiamuoju darbu.

Komisija, apsvarsčiusi Lietuvos Respublikos Konstitucijos 48 ir 109 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIIIIP-3273, nutarė siūlyti pagrindiniam Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetui jam pritarti atsižvelgiant į redakcinio pobūdžio pastabą.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 74 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-3867 apsvarstytas Komisijos 2019 m. lapkričio 27 d. posėdyje, kuriame taip pat dalyvavo Seimo Pirmininkas, Seimo Pirmininko patarėjas, Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovas Europos Žmogaus Teisių Teisme. Įstatymo projektu Nr. XIIIIP-3867, siekiant pašalinti Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos pirmojo protokolo 3 straipsnio nuostatų nesuderinamumą su Konstitucijos nuostatomis ir panaikinti teisės būti renkamam Seimo nariu apribojimo nuolatinį ir negrįžtamą pobūdį, siūloma papildyti Konstitucijos 74 straipsnį nuostata, kad asmuo, kurį Seimas už šiurkštų Konstitucijos pažeidimą arba priesaikos sulaužymą apkaltos proceso tvarka pašalino iš užimamų pareigų ar panaikino Seimo nario mandatą, gali būti renkamas Seimo nariu ne anksčiau kaip po dešimties metų nuo tokio asmens pašalinimo iš užimamų pareigų ar Seimo nario mandato panaikinimo. Įstatymo projekto iniciatorių nuomone, siūlomas dešimties metų draudimo būti renkamam Seimo nariu terminas būtų proporcingas ir leistų tinkamai atsižvelgti į Europos Žmogaus Teisių Teismo 2011 m. sausio 6 d. sprendime byloje *Paksas prieš Lietuvą* pateiktus išaiškinimus dėl „pasyviosios“ rinkimų teisės į parlamentą ribojimo. Šiuo įstatymo

projektu taip pat siekiama sudaryti teisinės prielaidas asmeniui, kurį Seimas už šiurkštų Konstitucijos pažeidimą arba priesaikos sulaužymą apkaltos proceso tvarka pašalino iš užimamų pareigų ar panaikino Seimo nario mandatą, *būti renkamam tik Seimo nariu*. Įstatymo projekte nurodoma, kad toks asmuo *negalės užimti jokių kitų Konstitucijoje nurodytų pareigų*, kurių ėjimo pradžia pagal Konstituciją yra susieta su Konstitucijoje numatytos priesaikos davimu. Be to, atsižvelgiant į Konstitucijos 78 straipsnio 1 dalies nuostatą, pagal kurią asmuo gali būti renkamas Respublikos Prezidentu, jeigu jis gali būti renkamas Seimo nariu, įstatymo projekte atskirai nurodoma, kad asmuo, kurį Seimas už šiurkštų Konstitucijos pažeidimą arba priesaikos sulaužymą apkaltos proceso tvarka pašalino iš užimamų pareigų ar panaikino Seimo nario mandatą, *negali būti renkamas Respublikos Prezidentu*.

Komisija, apsvarsčiusi Lietuvos Respublikos Konstitucijos 74 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIIIIP-3867, nutarė iš esmės jam pritarti ir siūlyti pagrindiniam Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetui atsižvelgti į pateiktas pastabas bei pasiūlymus.

Komisijos pirmininkas

Petras Valiūnas